

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567](#)[Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VI](#)[Item Mythologia, Venise, 1567 - V, 12 : De Nymphis](#)

Mythologia, Venise, 1567 - V, 12 : De Nymphis

Auteurs : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[52\] : De Nymphis](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre V

[Mythologia, Francfort, 1581 - V, 12 : De Nymphis](#)

est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre V

[Mythologie, Lyon, 1612 - V, 12 : Des Nymphes](#)

est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre V

[Mythologie, Paris, 1627 - V, 13 : Des Nymphes](#)

est une transformation de ce document

[Afficher la visualisation des relations de la notice.](#)

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Document : "Mythologia, Venise, 1567 - V, 12 : De Nymphis".

Auteur(s) de la notice : Équipe Mythologia.

Éditeur : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle).

Consulté le 04/05/2024 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/863>

Présentation du document

PublicationVenise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) ,
Res/4 Ant. 50
Formatin-4
langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination144v°-145v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques et historiques[Nymphes](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière
modification le 28/04/2023

Mythologia

De Nymphis.

Cap. XII.

Nymphas Oceani filias & Testhyos esse dixerunt antiqui; vti testatur Orpheus in hymno in Nymphas;

Núμφαι Ὠκεανὸς καὶ Τηθύος θυγατέρες. Ὀρφέως.

Ἐρπονέσσι γαίης ἐνδὲ ἐνδύσαντο. Ἰζακίου.

Nymphæ magnanimæ Oceani certissima proles,

Sub tellure domos colitis quæ humentibus antris.

10 Virgilius Nymphas fluuiorum matres putauit, cum ita scribat in lib. 2.

Nymphæ laurentes, Nymphæ genus amnibus vnde est.

Has non solum communi nomine appellauit Nymphas Orph. in illo hymno, sed etiam Hamadryadas, cum inquit;

ἡμέραι ἡμιδρυάδες, φιλῆμαί τε.

Nymphæ & hamadryades festiuæ.

Id sanè idcirco effectum est, quia Nympharum aliæ sunt creditæ cælestes, aliæ terrestres; aliæ fluuiiales, aliæ marinæ, aliæ stagnorum præfides; quàm diuisionem fecit Mnesimachus Phaselites. & Hone. de quadam varietate harum ita meminit in hymno in Venerem;

ἔστιν ἡμῶν καὶ ἁλῶν ἁλῶν καὶ ῥιπιδῶν.

ἡ γὰρ φύς, καὶ καλὴ ἔστι τῶν παντῶν,

καὶ ἁλῶν καὶ ῥιπιδῶν, καὶ βῆτα ὡς ἴσται.

Si quæ es Nympharum sylvarum tecta colentum.

Si quæ es Nympharum quæ montem hunc numine seruant,

Aut fontes, mollie indutas gramine valles.

Illæ Nymphæ, quæ cælestes putabantur, credebantur esse animæ sphaerati; quas etiam Musas vocarunt, ac vires quæ inde ad nos manarent. Testes itū aliæ syluis præerant, vt Dryades, aliæ montibus vt Oreades aut Orestiades, aliæ singulis arboribus vt Hamadryades: aliæ pascuis & floribus, vt Napeæ, nam *πάσχω* saltus ac pascua significat. Fluuiorum præfides Naiades dicebantur, quia fluuii perpetuò fluerent, *ναῖα* enim fluere significat. Stagnorum

30 rursus Deas Limniades nominarunt, cum *λίμνη* sit stagnum. Aliæ marinæ putabantur, vocabanturque Nereides. Quod verò loca nonnulla forent Diis variis consecrata, & qua de causa id fieret, testatus est Dion. Halicarn. libro primo, hoc pacto; *ἔστι μὲν καὶ ἰσθμὸς ὁ αὐτὸς, ἀπὸ τοῦ ἐν καὶ τῶνδε καὶ τοῦδε τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦδε τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦδε τοῦ ποταμοῦ. Ἐστὶ δὲ καὶ ἐν τῷδε καὶ ἐν τῷδε καὶ ἐν τῷδε.*

Montes quidem & saltus Pani, prata & loca virentia Nymphis, litora & insulas marinis numinibus, ex cæteris locis unicuique Deo, sicut illius naturæ conuenit. Paus. in Phocens. quandam ex Nymphis Libæam nominat Cephissi filiam, atque alibi de Nomia mentionē fecit indigena Arcadum Nympha, atque Nymphas inquit non esse quidem omnino sempiternas aut mortis expertes, sed innumerabilem pene annorum nūm̄ etiam viuere; & id de antiquorum poetarum sententia. Affabantur vates non minus Nympharum, quàm cæterorum Deorum numine, quare scripsit Paus. idem in Messeniaca nonnullos Nympharum numine affatos ciuitatum ruinis prædixisse: quippe cum illæ diuinationū etiam putarentur auctores. Iac & oleum illis offerebatur, cum sacra fierent, vt scripsit Theophrastus in Viatoribus in his;

ἑστὶ δὲ ἡ ῥητορὶα μὲν ἀπὸ τοῦ ἀλλοῦ.

Ταῖς τῶν θεῶν, ἑστὶ δὲ καὶ τοῦ ἀλλοῦ ἀλλοῦ ὁ αὐτὸς.

264

Ac fla-

At statnam lactis magnum cratera decoris
Nymphis : mox alius pinguis ponetur olivi .
Consueverunt capras etiam illis immolare, ut testatur idem poeta in eadem
Aegloga ;

Τὸ κρῶνός τε γὰρ ἴδοντο τὸ πρῶτον αἰὲς Ἴωνες

τῶν νέμεσσι τὰς αἰῶνες .

Hanc mihi dat Crocylus cum Nymphis forte capellam
Maclaret .

His mel offerri solitum quidam putarunt, quia floribus delectarentur, è qui-
bus mel conficitur : è quorum opinione Virg. illas flores colligentes ait in
his ;

Ecce ferunt Nymphæ calathis, tibi candida Nais
Pallentes violas, & summa papauera carpens .

Alii id contigisse maluerunt, quòd illæ Arilæum, quem putantur educaſſe,
mellis & olei conficiendi viam docuerint . offerebatur & vinum, ut Apol-
linis responſum apud Eusebium declarauit . atque hæc de Nymphis fabu-
loſè dicta ſunt . Has Oceani filias, & fluuiorum matres eſſe crediderunt, quia
vires humoris eſſe putarunt terræ & ſterpibus inſitas, & aquæ naturam quæ
conferret ad animalium, plantarum, & fructuum procreationem, per quas
omnia in lucem prodirent, ut ſenſit Orpheus in eo hymno ;

κροφίδες, βάρυες τροφῆς, χθονὶς αἰλανεύουσιν,

καρπυροφῆς, ἀρμενίδες, ἰστέας, πάλαι αἰεὶ .

Ἰὼν βαρυὲς Δαίμων, χθονὶς αἰλανεύει φέρωναι .

Nutrices Bacchi, quibus eſt occulta domus : quæ

Fructiferæ, & lætæ pratorum floribus eſtis :

Pascitis & pecudes, & opem mortalibus ipſæ

Cum Cerere & Baccho vitam portatis alumnae .

Sunt autem idcirco vires humoris putandæ, quia non tota materia aquarum
vel generationi, vel nutrimento eſt accommodata, ſed quædam eius pars, in
illud, quod naſcitur, abſumitur ; quædam permilla eſt ad eius nutrimentum
quod procreatur ; ut in ouis conſpicitur ; alia pars exit in excrementum ex
ipſo naturæ opificio . Illas igitur vires, ex quibus vniuerſa generatio con-
ſiſtit, intra aquarum naturam Nymphas antiqui appellarunt, quæ cum eſ-
ſent adhuc in vniuerſa aquarum natura, Oceani filias eſſe dixerunt, quia inde
primum naſcerentur . Cum ex his viribus omnia orientur, quæ primum
videbantur ſe in flumina diffundere, fluuiorum matres dictæ ſunt, & per hos
denique vniuerſæ generationis parentes ſunt vocatæ . hinc fructiferæ meri-
tò, hinc florum feraces, hinc homines & animalia omnia nutrire, hinc Bac-
chi alumnae dictæ fuerunt, & paſtorum dæ, & pratorum, & omnium ani-
malium præſides . Harum Nympharum eam eſſe vim humoris, indicio eſt vel her-
bæ illius natura quæ Nymphæa vocatur à Dioſcoride quaſi aquatica, quia
plurimum gaudeat humore, dictæ ſunt habitare ſub terra, quia dulciū aqua-
rum origo putetur ſub terra in locis cauernofis fieri ex aere in aquam verſo,
ſicut augentur vaporibus maris conueſtis in pluuias . Et quoniam in mari,
fluuiis, itagnis, fontibus, riuiſque, & in montibus diſfuſæ eſſent humoris vi-
res aptæ ad generationem, idcirco omnibus his locis Nymphas præfecerunt ;
& cum ſydera quoque humoribus paſci nonnulli arbitrarentur, in ſphæris
quoque Nymphæ ab illis ſunt collocatæ : quas paucis exceptis propriis no-
minibus

O o

minibus

Mythologiæ

minibus carere passi sunt. Quæ fuerit harum Nympharum natura facile declarat sacrificiorum genus, quæ illis offerebantur: nam sicuti Diis celestibus ignem in sacris, & figuras, & lumina, & multa ad visum spectantia adhibuerunt; sic ut aëriis numinibus muscos cōcentus, & odores, qui suauiter aera inficerent; sic in terrestrium & marinorū sacris, siue prælectorum deorum aquis, illa addita sunt, quæ ad gustum pertinerent, & quæ essent solidæ: quippe cum illa crassiores naturam significarent, ut dictum est. Omnium verò Deorum, ut summam dicam, qualis erat natura, tales & loci, & sacrificia, & ceremoniæ dicabantur, ex quibus facile possent cognosci. at de Nymphis satis, nunc de Baccho dicamus.

De Baccho.

Cap. XIII.

Bacchus, quem Dionysium etiam vocarunt, è quibus parentibus ortus sit, diuerse fuerunt antiquorum poetarum opiniones. nam Orpheus in hymno in Dionysium Semeles illum filium dixit, & apud mare natum hoc pacto;

20

Ἀπὸ Σημελῆς Σπιδῆς ἱερὰν υἱὸν
Μοῖρᾶς δὲ ἱερῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος ἀπρόκτου.
Te Dionyse pater canimus Semeleia proles,
Quem videre maris ventosi ad litora primum.

Idem postea poeta in alio hymno Iouis & eiusdem Semeles filium inquit;

κλυτὸν ποτὶ Διὶ πατρὶ ἱερὰν ἀρχὴν αἰεὶ,
ἦν δὲ καὶ Σπιδῆς ἱερῆς ἀδελφὴ υἱὸς.
Comptum hedera canimus Dionysum multa frementem;
Et Iouis & Semeles claram de sanguine prolem.

Fuit autem mortalis Semele, & Cadmi filia, ut ait Euripides in Bacchis;

30

ἔω δ' αὖτ' πατρὶ γυναικὶ Σπιδῆς υἱὸς ἄνθρωπος
Διόνυσος, ὃς Σπιδῆς υἱὸς ἀδελφὸς αἰεὶ.
Σπιδῆς Ἀχχιδῆος ἀδελφὴ καὶ υἱὸς.
Accedo Thebas Bacchus è Saturnio
Natus Ioue & Semele puella, filia
Cadmi edidit me olim ferenti fulmina.

40

Fabulantur poete Iouem Semeles præstantissima forma captum, illam aliquando compressisse; quod cum grauius ferret Iuno, pellicumq; numerus in dies cresceret, dicitur è cælo descendisse, seque in anum mutasse, ac persuasisse Semele ut Iouem per Stygiam paludem iurare compelleret, quod ei esset sibi munus, quod veller, concessurus. fore enim pulcherrimum spectaculum, si Iupiter cum maiestate ad eam accessisset, dicebat; eamq; tum demum se a Ioue compressam fuisse posse gloriari. cum igitur iurasset Iupiter se concessurum sine nomine quidquid peteret, illa petiuit ut talis ad se adiret, qualis ad Iunonem accedere solebat. Verum cum ipsa esset mortalis, vim fulminis sustinere non potuit, quare continuo, ut dicitur, in cinerem est conuersa. Id explicauit ita Ouidius in lib. 3. Metamorph.

rogat illa Iouem sine nomine munus.
Cui Deus elige ait; nullam patiēte repulsam;
Quoque magis credas; Stygii quonque conscia sunt
Numina torrentis; timor, & Deus ille Deorum est.

LXXA